

SASTAVOM

Ženska lica migracija: zabrana nošenja burki i prava u Europskoj uniji

Pokrivene i isključene: gdje prestaje sekularnost, a počinje diskriminacija?

Tena Vizinger 12.08.2025.

Foto: Piotr Arnoldes (pexels.com)

U novinarskom projektu „Ženska lica migracija“ Tena progovara o ženama u migraciji koje se nalaze u višestruko ranjivoj poziciji. Kroz društvene i zakonske

propise, osobne priče i razgovore sa stručnjacima/kinjama i aktivistima/kinjama u seriji od šest tekstova progovara o različitim preprekama na koje nailaze žene migrantkinje. Ovo je prvi tekst.

U Zapadnoj kulturi nije neobično izaći u trgovinu, školu ili pak otići liječniku i vidjeti ženu u dugoj crnoj haljini s crno-bijelim pokrivalom za glavu. Časne sestre viđaju se redovito, a gotovo da nitko ne obraća posebnu pažnju na njihovo odijevanje. Žive svoj uobičajeni život u odjeći koju su same odabrale, odjeći koja iskazuje njihovo vjersko opredjeljenje, odjeći koja ne uzrokuje začuđene poglede u javnosti. S druge strane, vidjeti ženu u dugoj haljini, s pokrivalom koje prekriva njeno lice i otkriva tek oči, prava je rijetkost. **Iako ih nema puno, u Hrvatskoj postoje žene koje svoju pripadnost islamu iskazuju kroz odijevanje.** Žene u Hrvatskoj još mogu izabrati hoće li u svojoj, odabranoj, vjerskoj odjeći ljudima iskazivati sebe.

Zgroženost drugačijim i uskraćivanjem prava na biranje, susreću se mnoge muslimanke diljem Europe. Naime, 2010. Francuski parlament je izglasao [zakon](#) kojim se zabranjuje nošenje odjeće koja prekriva lice na javnim mjestima, što uključuje burke i nikabe. Francuski primjer slijedile su i druge europske zemlje poput [Austrije](#), [Belgije](#), [Latvije](#) i [Švicarske](#). **Zabrana se često odnosi na izrazito mali broj žena što izaziva rasprave o stvarnim motivima i učincima takvih zabrana.** Na raskrižju između vjerske slobode i državnih zakona, postavlja se pitanje ulaze li ovakvi zakoni u spektar ljudskih prava propisanih u [Europskoj konvenciji o ljudskim pravima](#) i [Općoj deklaraciji o ljudskim pravima](#).

Zabrana nošenja burki i nikaba često pogađa muslimanske žene u pokretu koje se u europskim društvima suočavaju s dvostrukom diskriminacijom, zbog svog spola i vjere. Svaki novi sloj zabrane nije tek pitanje tkanine, već postaje simbol prepreka s kojima se susreću dolaskom u Europu. Žene su te koje su često uhvaćene u sivoj zoni između prava na izbor i države regulative koje zadire u njihove osobne slobode. Ovaj tekst upravo zato otvara vrata serijalu ‘*Ženska lica migracija*’, postavljajući pitanja o mjestu vjerskog, kulturnog i rodnog identiteta u migracijskom iskustvu.

Jednako pokrivene, različito shvaćene

Islam razlikuje nekoliko [vrsta pokrivala](#), a za razumijevanje problema diskriminacijskih zakona važno je objasniti razlike između nikaba i burke kao najzatvorenijih tipova islamskih pokrivala. **Nikab, prozvan spomenutim zakonima spada u pokrivala za glavu i podrazumijeva pokrivanje lica.** Osim tipičnog nikaba, postoji i verzija u kojoj se uz lice, prekrivaju i oči, a obično se uz potpuni nikab nose i rukavice. Nošenje nikaba se uobičajeno povezuje uz **Saudijsku Arabiju. [Burka, s druge strane, osim lica, zastire i tijelo.](#)** Ona prekriva cijelo tijelo, od glave do pete, dok se kod očiju nalazi sloj tanke tkanine koja omogućuje da osoba vidi. Prema tradiciji, važno je da odjeća bude komotna i prekriva sve što se u Kur'anu opisuje kao „ženski ukras/ljepota“ – odnosno, ono što se tumači kao grudi, kosa, noga i ruka.

U današnjem svijetu, nošenje burke tipično se povezuje uz talibanski režim u Afganistanu gdje je njeno odijevanje u javnosti [propisano zakonom](#). Iako je spomenuti talibanski zakon izazvao međunarodne kontroverze, burke se također nose u dijelovima Indije i Pakistana, stoga se ne mogu promatrati isključivo kroz talibanski režim. **Odluke o vrsti pokrivala koju (ne) će osoba nositi ovisi o različitim faktorima poput interpretacije Kur'ana i drugih religijskih tekstova, kulturnog konteksta, vlastitih uvjerenja, društvenih i političkih razloga te normama zajednice u kojoj osoba živi.** U suštini, izbor vrste pokrivala u nekim sredinama je ograničen obiteljskim, društvenim ili zakonskim pritiscima, no isto tako – u mnogim je slučajevima – **vlastita odluka.**

0,003 posto žena dovoljno za zakon?

Priča oko zabrana pokrivala za lice započela je 2010. kad je Francuska donijela [Zakon broj 2010-1192](#) kojim se zabranjuje nošenje odjeće koja prekriva lice na javnim mjestima. Zakon, koji je ubrzo postao poznat kao [‘zabrana burki’](#) predviđa novčanu kaznu od 150 eura i tečaj o francuskim građanskim vrijednostima za sve one koji/e ga prekrše.

Iako sporan francuski zakon ne spominje eksplicitno burke i nikaba, da se uglavnom na to misli, potvrđuju i [izjave tadašnjega predsjednika](#)

[Nicolasa Sarkozyja](#) koji je rekao: “U Francuskoj nema mjesta za burke, za podčinjavanje žena”.

Posebno je zanimljivo da burke ili nikabe nosi tek 0,003 posto populacije, što je oko 2000 žena. Razlozi donošenja zakona su višestruki, poput njegovanja sekularizma, sigurnosti, identifikacije i integracije. Francuski primjer slijedila je [Belgija](#) koja zabranjuje nošenje odjeće koja potpuno ili djelomično pokriva lice i tako se maskira da ga se više ne bi moglo prepoznati. Kazne za nošenje pokrivala u Belgiji iznose od 15 do 25 eura ili sedam dana zatvora. Slične zakone koji ograničavaju nošenje burki i nikaba također imaju [Austrija](#), [Danska](#), [Nizozemska](#), [Bugarska](#), [Latvija](#) i neke [pokrajine Njemačke](#).

Posebno je zanimljivo da je [Švicarska](#) također usvojila spomenuti zakon nakon što je referendumom izglasana zabrana nošenja burki. **U trenutku donošenja zakona, u Švicarskoj je nikabe nosilo samo 30 žena. Iako je brojka od 30 žena doista mala, za donošenje takvog zakona u Latviji su bile dovoljne samo tri žene.** S obzirom na skroman uzorak žena koje nose spomenuti tip pokrivala u većini ovih zemalja, ovi zakoni otkrivaju dublje društvene probleme povezane sa ksenofobijom, islamofobijom i erozijom vjerskih sloboda (*s naglaskom na zakone koji – iako rodno neutralni – u stvarnosti pogađaju žene*) u europskim društvima.

Kad tkanina postane političko pitanje

Još od njihovog donošenja, zakoni izazivaju kontroverze, a preispitivanje istih uvijek kreće iz jedne točke – ljudskih prava koja nalažu slobodu vjeroispovijesti. Kao ključni dokumenti u tom kontekstu, mogu se promatrati Opća deklaracija o ljudskim pravima i Europska konvencija o ljudskim pravima koja definira temeljna prava koja nam pripadaju na temelju naše ljudskosti, neovisno o državljanstvu.

[Opća deklaracija o ljudskim pravima](#) kao jedan od ključnih dokumenata o ljudskim pravima već u svom prvom članku navodi da se ljudi rađaju slobodni i jednaki u dostojanstvu i pravima. Nekoliko članaka dalje, pod brojem 18. Deklaracija jamči slobodu mišljenja, savjesti i vjeroispovijesti navodeći da *‘to pravo uključuje slobodu*

promjene vjeroispovijedi ili uvjerenja i slobodu da pojedinačno ili u zajednici s drugima, javno ili privatno, iskazuje svoju vjeroispovijed ili uvjerenje poučavanjem, bogoslužjem, praktičnim vršenjem i obredima”.

U tom kontekstu, zakonske zabrane nošenja burki mogu se tumačiti kao ograničavanje temeljnih načela jednakosti, budući da **muslimanske žene stavljaju u podređeni položaj zbog njihovih vjerskih praksi**. Također, članak 18. štiti slobodu iskazivanja vjere zbog čega se postavlja pitanje krši li se zabranom burki i nikaba, posebice kada se nose zbog vjerskih razloga (*a ne politički i ino nametnutih razloga*) temeljno ljudsko pravo na slobodu iskazivanja vjere.

Da je sloboda vjeroispovijesti ljudsko pravo, potvrđuje i [Europska konvencija o ljudskim pravima](#), koju su, između ostalih, potpisale Francuska, Austrija, Belgija i Latvija. U članku 9. piše da svi imaju pravo na ‘slobodu mišljenja, savjesti i vjeroispovijedi’. Nadalje piše da se vjera može poučavati i praktično vršiti. Ipak, u drugom dijelu istoga članka stoji da će se sloboda iskazivanja vjeroispovijesti podvrgnuti samo onim nacionalnim zakonima koji su nužni u demokratskim društvima, zbog javne sigurnosti, zaštite reda, zdravlja, **prava i sloboda drugih**.

Zanimljivo je da se nerijetko odredbe koje se donose zbog ranije navedenih razloga odnose na žene. Iako su na papiru „jednake za sve“, njihova stvarna primjena nerazmjerno pogađa žene (*uglavnom muslimanske vjere*), dok na muškarce gotovo da i nemaju utjecaja. **Odredbe poput ove zahtijevaju pažljivo balansiranje između individualnih sloboda i javnoga interesa što se pokazuje kao jedan od najvećih izazova suvremene Europe.**

Dvostruko nevidljive žene muslimanke

Zakoni koji zabranjuju nikab i burku postali su predmet sudskih preispitivanja njihove usklađenosti s ljudskim pravima. Nekoliko sudskih slučajeva, u kojima su žene pokušale ostvariti svoja prava, analizirala je **Tena Čupić**, magistrica prava. Kako govori Čupić, jedna je francuska državljanka podnijela tužbu protiv vlastite države na [Europskom sudu za ljudska prava](#) zato što joj je zabranjeno da nosi burku i nikab. **Tužiteljica je tvrdila da pokrivala nosi u skladu sa svojom vjeroispovijesti i kulturom, a na nošenje istoga je nitko nije natjerao.**

Ipak, Čupić ističe da je Europski sud za ljudska prava utvrdio da je zabrana nošenja određene odjeće regulirana zakonom te da ona ima objektivno i razumno opravdanje jer se odnosi na zaštitu javne sigurnosti i promicanje (*pomalo kontroverznog*) koncepta *‘živjeti zajedno’* što se prema sudu uklapa u okvir društvene kohezije. Europski sud za ljudska prava također je naveo da zabrana nije utemeljena na vjerskim razlozima zato što je dozvoljeno nositi ostala pokrivala za glavu, koja ne prekrivaju lice.

Iako je presuda donesena većinom glasova, Čupić smatra da je sud propustio prepoznati postojanje **interseksijske diskriminacije**, odnosno situacije u kojoj je tužiteljica bila istodobno diskriminirana na temelji vjerske pripadnosti i spola.

Tkanina slobode: kad pravo biranja staje na vratima Europe

Zabrana nošenja burke i nikaba u europskim zemljama odražava mnogo više od deklarirane borbe za sekularnost ili javnu sigurnost. **Ona otvara složena pitanja o granicama slobode, identiteta i prava na izbor u suvremenom društvu.** I dok se sekularizam koristi kao paravan za opravdanje ovih zakona, brojna [istraživanja](#) i izvještaji [organizacija za ljudska prava](#) ukazuju da se iza njih krije duboko ukorijenjena nepravda.

Paradoksalno, u istoj Europi gdje redovnice slobodno nose vjerske habite i muškarci slobodno obavljaju molitve na trgovima (*za – u najmanju ruku – kontroverzne nakane*), muslimankama se pravo na izražavanje vjere putem odijevanja ograničava, često pod krinkom emancipacije i zaštite, koje se u praksi pretvaraju u instrumente ograničavanja sloboda pojedinki.

Kad se tkanina koja prekriva lice zabranila, prestali smo govoriti isključivo o komadu materijala i počeli preispitivati temeljne slobode, ljudska i ženska prava. Upravo zato, ovakve zabrane ne pogađaju samo malen broj muslimanskih žena, već šalju poruku o tome kakvu Europu gradimo. **U svijetu u kojem su različitosti sve vidljivije, odgovor na njih ne smije biti zakonska zabrana, već dijalog, razumijevanje i zaštita prava svakog pojedinca/ke, bez obzira na to nosi li hidžab, burku ili ništa od toga.**

**U idućem tekstu serijala, zakonske zabrane i društvena diskriminacija iz sfere teorije spustit će se u živote stvarnih žena koje ih proživljavaju. Njihove osobne priče i*

iskustva pomoći će pri razumijevanju izazova s kojima se susreću žene migrantkinje pri ostvarivanju vlastitih vjerskih sloboda.

**Tekst je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa za poticanje novinarske izvrsnosti.*

burka diskriminacija ljudska prava migrantkinje nikab vjerske slobode

ženska lica migracija

Podijeli:

Možda će vas zanimati...

UFOKUSU

Sve države članice moraju priznati brak istospolnih parova sklopljen u drugoj članici EU

27.11.2025.

SASTAVOM

Čekaonica iza ograde: život žena u Prihvatilištu za tražitelje_ce azila Porin

27.11.2025.

GENDERFACTS

Koliko je osoba dosad dobilo stručno mišljenje o životu u drugom rodnom identitetu?

26.11.2025.

Upoznajte Libelu

Politika ispravaka i nadopuna

Kontakt

Impressum

Pravila ponašanja

Nova cesta 4, Zagreb
e-mail: info@libela.org

Prijavi se na mjesečni newsletter

E-mail

- ✓ Potvrđujem suglasnost s politikom privatnosti te dajem privolu Libeli da koristi moj email za slanje e-newslettera

PRIJAVISE

[Politika privatnosti](#)

Copyright 2024. Libela.org